

Terveysteknologia ja markkinoiden muutos

Toimitusjohtaja Laura Simik, Sailab –MedTech Finland ry

”Ennustaminen on vaikeaa,
varsinkin tulevaisuuden
ennustaminen.”

Ahti Karjalainen, fyysikko Niels Bohria mukaellen

Esityksen keskeinen sisältö

- Terveysteknologiayritysten näkökulmia markkinoiden muutokseen
- Kaupan liiton näkökulmia markkinoiden muutokseen
- Suomen hallituksen hallitusohjelman poimintoja
- Poimintoja senioritalouden Osiris –hankkeesta
- Yo-sairaaloiden hankintajohdon ajatuksia: viiden malli
- Muita ajankohtaisia asioita (muuttuva valvonta, sääntely ja kyberturva)
- Yhteenveto

Esityksessä ei oteta kantaa tekoälyyn, robotiikkaan, koneoppimiseen, megatrendeihin eikä ilmastokysymyksiin. Jotka varmasti vaikuttavat markkinaan jollain aikavälillä. Ehkä nopeastikin.

Terveysteknologiayritysten näkökulmia markkinoiden muutokseen

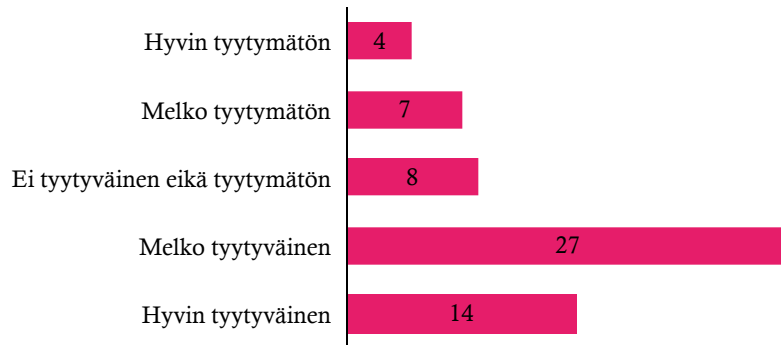
- **Terveysteknologian toimialaselvitys 2018,
Sailab –MedTech Finland ry**

Terveysteknologiayritykset ovat tyytyväisiä taloudelliseen kehitykseen ja odottavat kasvua

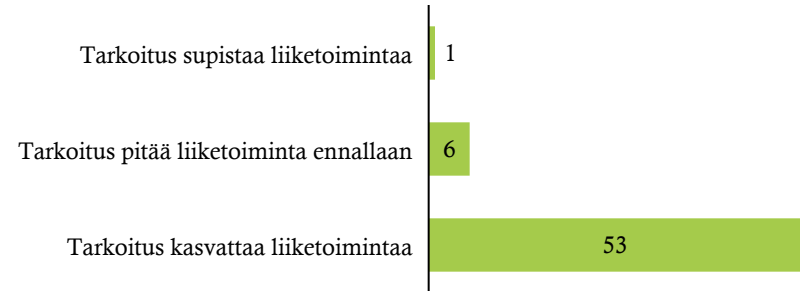

Kuinka tyytyväinen olet yrityksenne taloudelliseen kehitykseen vuosina 2013-2018? (N=60)

Kaksi kolmasosaa vastaajista on tyytyväinen taloudelliseen kehitykseen 2013-2018.

Millaiset ovat yrityksenne näkymät Suomessa tulevana vuonna 2019? (N=60)

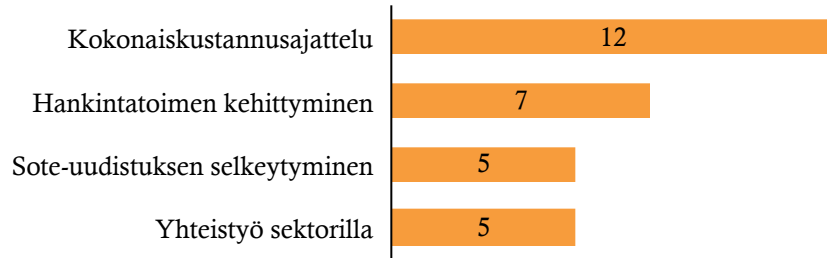

Lähes yhdeksällä kymmenestä vastaajasta on tarkoitus kasvattaa liiketoimintaa vuonna 2019.

Terveysteknologian markkina

Mitä terveysteknologiyritysten mielestä tarvitaan, jotta markkina vahvistuisi (vastaukset n määriä)

Mitä mielestänne tulisi tapahtua, jotta terveysteknologian markkina vahvistuisi?

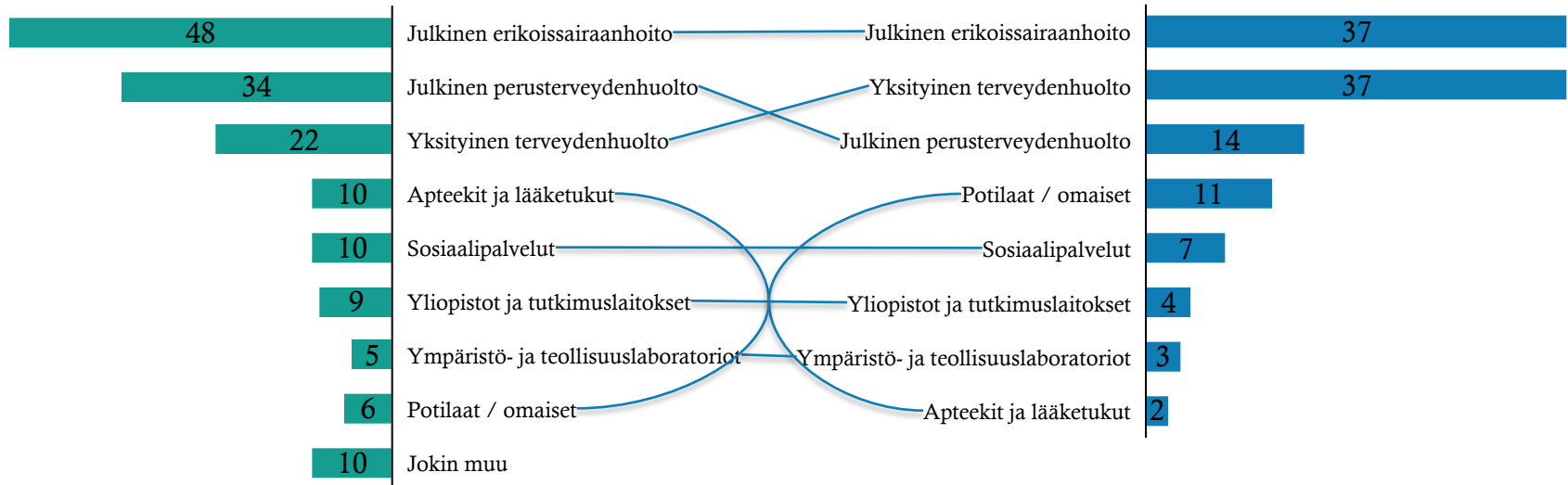
- Tarjouspyynnöissä huomioitaisiin elinkaarikustannukset
- Siirtyminen arvopohjaiseen hankintaan
- Terveysteknologian näkeminen investointina
- Laatumittareiden laajempi käyttö
- Lainsäädännön selkeytyminen sote-uudistuksen suhteen
- Tutkimusyhteistyön laajentaminen yritysten ja terveydenhuollon kesken
- Alan huomioiminen sitä koskevassa päätöksenteossa
- Rakenteellinen muutos vahvistaa automaattisesti teknologian merkitystä

Tärkeimpiä asiakasryhmiä ovat julkinen erikoissairaanhoido, julkinen perusterveydenhuolto ja yksityinen terveydenhuolto

Yritysten lukumäärä, joilla yli 10 %
liikevaihdosta tulee kyseisestä asiakasryhmästä

Minkä asiakasryhmän merkitys omalle
liiketoiminnallenne tulee arvionne mukaan
kasvamaan eniten seuraavien 5 vuoden sisällä?

Kauppan näkymiä markkinoiden muutokseen

- Kaupan liiton toimintakatsaus ja suhdannenäkymiä

Kauppan näkymät – taustaa

- 2019 talous kasvaa noin puolitoista prosenttia, ensi vuonna noin prosentin. Talustilastot voivat revisioitua myöhemmin alaspäin viimeisimmistä julkistuksista, jolloin kasvuennusteetkin pienenevät. Näin käy tyyppillisesti laskusuhdanteessa ja suhdannekäänteen jälkeen.
- Maailmantalouden ja euroalueen kasvu hidastuu, mikä vaikuttaa suoraan vientiin ja teollisuustuotantoon. Kun samaan aikaan rakennusinvestoinnit supistuvat, suomalaisen tukkukaupan kasvun edellytykset vaikeutuvat.
- Maailmantalouden kasvu nojaa pitkälti yksityiseen kulutukseen. Koska Suomen teollisuustuotanto ja vienti koostuvat suureksi osaksi välituotteista, tuotantohyödykkeistä ja investointitavaroista, Suomi todennäköisesti menettää maailmanmarkkinoita.
- Uudisrakentamisen hiipussa korjausrakentaminen kasvaa. Korjausrakentamisen lisäksi tukkukauppaa auttavat teollisuuden ja varsinkin kemianteollisuuden uudet tilaukset.
- Ansiotasoa nousee tänä ja ensi vuonna viime vuotta nopeammin ja kiihdyttää inflaatiota. Toisaalta hyödykkeiden hinnat eivät tänä vuonna juurikaan nouse, mikä taas hillitsee inflaatiota lähes viime vuoden tasolle, runsaaseen prosenttiin. Ensi vuonna inflaatio kiihtyy tästä hieman, noin puoleentoista prosenttiin.
- Työllisyys kasvaa edelleen, vaikkakin hitaammin kuin 2018, ja sen merkitys koko talouden ostovoimakehitykseen alkaa pienentyä. Reaaliensiot kasvavat tänä vuonna varsinkin palkkaliukumien kautta, ja ensi vuonna niitä nostavat lomakorvausten palautuminen julkiselle sektorille. Reaalisen palkkasumman ja ostovoiman kasvu jatkuu koko taloudessa, mutta hitaampana kuin viime vuonna.
- Käytettävissä olevien tulojen kasvu ohjautuu vähittäiskauppaan vain osittain: reilu puolet yksityisestä kulutuksesta on muuta kuin vähittäiskaupan tuotteita. Kun varsinkin asumisen ja liikkumisen kustannukset nousevat, ne syövät tilaa vähittäiskaupan kasvulta.

Vähittäiskaupan yritysraenteen muutoksen ajureita 2030-luvulle Suomessa

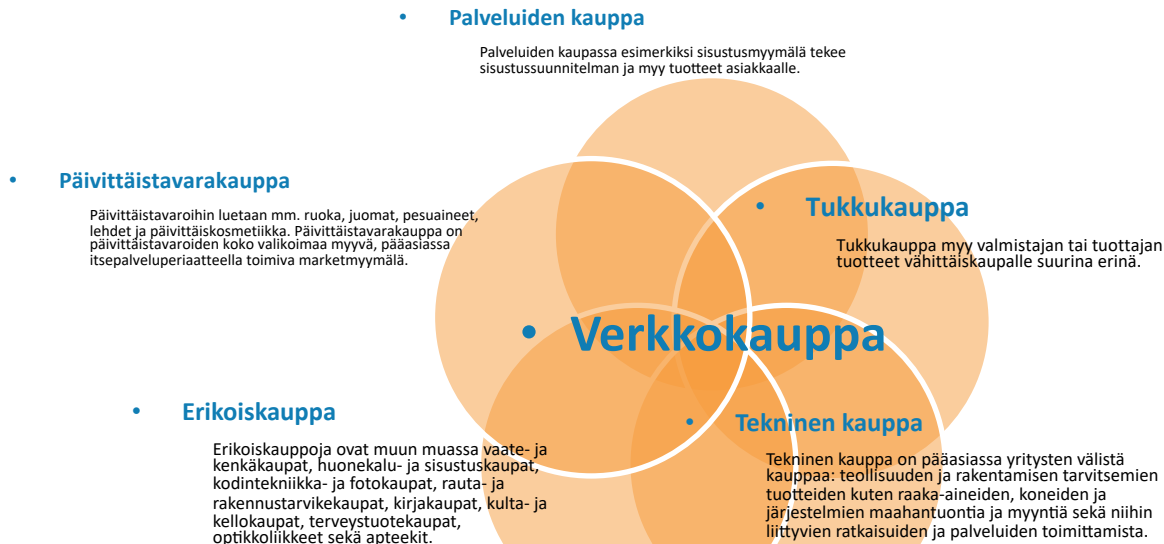

- **Kaupungistuminen**
  - Kaupungistumisen myötä varsinkin erikoiskauppojen väheneminen taajamista ja pienemmistä kaupungeista jatkuu ja voimistuu. Toisaalta verkkokauppa palvelee kuluttajia kaikkialla.
  - Pienempien kaupunkien ja taajamien keskustat näivettyvät ja palvelut yksipuolistuvat.
  - Pienemmissä kaupungeissa ei välttämättä ole riittävää ostovoimaa monipuolisille palveluille ja erikoiskaupalle.
- **Väestön vanheneminen**
  - Vaikka esim. suurilla ikäluokilla on ostovoimaa, se ei välttämättä kohdistu vähittäiskaupan palveluihin ja tuo vähittäiskaupalle kasvua.
  - Vanhemman väestön kulutustarpeet voivat suuntautua enemmän esim. terveyteen ja hyvinvointiin tai matkailuun kuin ruoka- tai vaateostosten kasvattamiseen.
- **Kaupan digitalisaatio ja kansainvälistyminen**
  - Digitalisaation ja automatisaation myötä kaupasta häviää enemmän työtehtäviä kuin syntyy uusia.
  - Kilpailu kuluttajista kansainvälistyy ja kovenee entisestään. Eurooppalaisten ja suomalaisten kauppojen voi olla vaikea vastata kansainvälisten teknologiajättien kilpailuun varsinkin, jos toimintaedellytykset eivät ole tasapuoliset.
  - Suurilla – kotimaisilla tai ulkomaisilla – yrityksillä on enemmän resursseja kehittää asiakasdatan hyödyntämistä, digitaalisia palveluja, maksamista tai logistiikkaa kuin pienemmillä.
- **Taloukasvu**
  - Suomen Pankki ennustaa Suomen pitkän aikavälin potentiaalisesti talouskasvuksi 1,5 prosenttia. Toteutuessaan näin hidas kasvu ei luo kotimaassa toimivalle kaupalle nopean kasvun edellytyksiä.

Kauppa murroksessa

Toimialat sekoittuvat, siilot katoavat

Poimintoja Suomen hallitusohjelmasta 2019- 2023

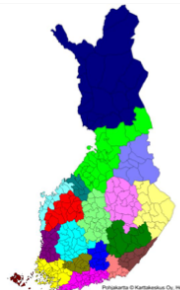
- Soterakenne, palvelutuotanto, hankinnat ja valtion talous

Sote-rakenteeseen liittyvät kirjaukset hallitusohjelmassa

- 18 itsehallinnollista aluetta -> monialaiset maakunnat
- Maakunnat tuottavat palvelut pääosin julkisina palveluina. Täydentäviä palveluita voivat tuottaa yksityiset yritykset ja kolmas sektori.
- Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisu selvityksen alla
- Maakuntien verotusoikeus ja monikanavarahoituksen purkaminen valmistellaan parlamentaarisessa komiteassa vuoden 2020 loppuun mennessä.
  - Työterveyspalvelujen rooli palanee tarkasteluun
- Valinnanvapaus aiemman mallin mukaisena ei toteudu, mutta tosiasiasa terveydenhuollon asiakkaille tultaneen tavoittelemaan riittävästi mahdollisuuksia valita tiettyjä palveluja

Hankintoihin liittyvät kirjaukset hallitusohjelmassa

- Selvitetään nykyisen hankintalain mahdollisia muutostarpeita sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä
- Hallitus ryhtyy toimiin vahvistaakseen **laadullisten kriteerien** huomioimista julkisissa tarjouskilpailuissa
- Hankintalakiä kehitetään ohjaamaan hankintayksiköjä huomioimaan **kokonaistaloudellisuuden** kriteereinä ensisijaisesti hinta-laatusuhdetta ja kokonaiskustannuksia ja käyttämään pelkkää hankintahintaa kriteerinä vain rajatusti
- Lisätään hankintojen **vastuullisuutta**
- Otetaan käyttöön työkalu innovatiivisten hankintojen riskien jakamiseksi
- Vauhditetaan kestäviä ja innovatiivisia hankintoja koskevien hyvien käytäntöjen yleistymistä
- Hankintaosaamisen tasoa ja hankintalain velvoittavuutta **kestäviin** hankintoihin ja **laatuarviointiin** nostetaan. Hankintalakiä muutetaan siten, että **hiili- ja ympäristöjalanjälki** sisällytetään hankintakriteereihin ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa

Valtion talouskirjauksia hallitusohjelmasta

- Rinteen hallitus tulee kasvattamaan valtiontalouden menokehystä 1,23 mrd €:lla nykyisestä n. 55,5 mrd €:n tasosta 2023 mennessä
  - Verotus
  - Uudelleenkohdistaminen (ml yritystuet)
  - Työllisyys 75%:iin > veropohjan tiivistys
- Lisäksi hallitus aikoo tehdä kertaluonteisia ns. tulevaisuusinvestointeja 3 miljardilla, joka saadaan myymällä valtion omaisuutta (2,5 mrd) ja ottamalla lisää velkaa (0,5 mrd)
- Jos talouskasvu hiipuu odotettua enemmän ja/tai kääntyy laskuun, hallituksella tulee olemaan isoja ongelmia rahoituksen varmistamisessa
  - tilanteelle on sovittu oma menettely ohjelman liitteessä > jos joudutaan ns. poikkeusoloon, hallitus voi kehyksen sitä estämättä investoida vielä lisää (yhteensä 1 mrd.)

Poimintoja senioritalouden Osiris- hankkeesta

Mitä laitteita tai palveluita seniorit arvioivat tarvitsevansa?

INNOLINK

SENIOREILLE SUUNNATTUJEN
TUOTTEIDEN JA PALVELUJEN
KYSYNNÄN ANALYYSI 2019,
OSIRIS-HANKE

Elämää helpottavat laitteet ja palvelut

Millaisia teknisiä, elämää helpottavia laitteita/palveluita arvioisit käyttäväsi tulevaisuudessa (noin viiden vuoden kuluttua)?

län mukaan	55 - 64 vuotta	65 - 74 vuotta	75 - 84 vuotta	85 vuotta -
liikkumista helpottavat laitteet ja palvelut	10 %	7 %	38 %	16 %
siivoamista helpottavat laitteet ja palvelut	10 %	14 %	19 %	11 %
muut laitteet ja palvelut	40 %	14 %	31 %	5 %
henkilöturvallisuuteen liittyvät laitteet ja palvelut	0 %	7 %	19 %	0 %
ruokailua helpottavat laitteet ja palvelut	0 %	0 %	13 %	11 %
ajanvietteeseen liittyvät laitteet ja palvelut	10 %	0 %	0 %	0 %
asumisen turvallisuuteen liittyvät laitteet ja palvelut	10 %	0 %	0 %	0 %
muistin avuksi olevaksi laitteet ja palvelut	0 %	0 %	6 %	0 %
paloturvallisuuteen liittyvät laitteet ja palvelut	10 %	0 %	0 %	0 %

Senioreiden palveluiden käyttö

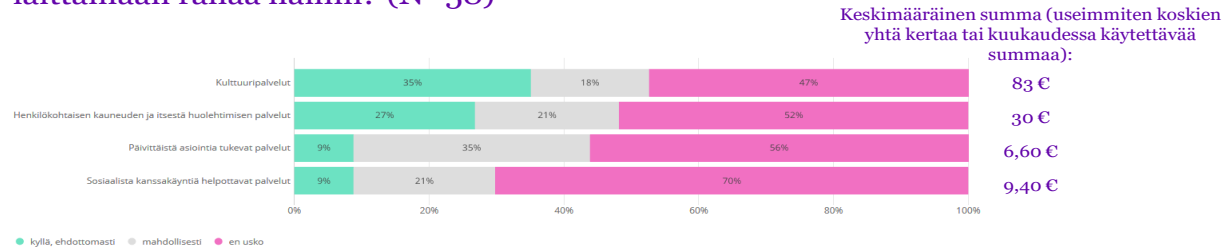
INNOLINK

SENIOREILLE SUUNNATTUJEN
TUOTTEIDEN JA PALVELUJEN
KYSYNNÄN ANALYYSI 2019,
OSIRIS-HANKE

14

Palveluiden käyttö

Voisitko kuvitella käyttäväsi seuraavia palveluita ja kuinka paljon olisit valmis laittamaan rahaa näihin? (N=58)

län mukaan kyllä, ehdottomasti ja mahdollisesti %-osuudet	55 - 64 vuotta	65 - 74 vuotta	75 - 84 vuotta	85 vuotta -
Kulttuuripalvelut	90 %	62 %	47 %	32 %
Henkilökohtaisen kauneuden ja itsestä huolehtimisen palvelut	70 %	46 %	53 %	33 %
Päivittäistä asiointia tukevat palvelut	60 %	23 %	56 %	39 %
Sosiaalista kanssakäyntiä helpottavat palvelut	70 %	23 %	27 %	16 %

Senioritalouden kasvun aluekuva / analyysi

- Senioritalouden kehittyminen teknologiaratkaisujen kautta piiryy tulosten valossa alueella haasteellisena.
- Markkinatoimijat näkevät kasvua edistäviä tekijöitä Etelä-Suomessa merkittävässä määrin.
- Seniorit kuitenkin hahmottavat tulevat teknologiapotentiaalit vahvasti nykylaitteiden (älypuhelin, tietokone, tablet) kautta ja senioreiden kokeiluhaluus uuteen on vähäistä.
- Myös yritysten kasvuhakuisuus on markkinassa varsin maltillista. Täten vaikka kohdemarkkina kasvaa lähivuosina kohderyhmän suurentuessa, tämä kasvu ei todennäköisesti tule luomaan alueen senioritaloudelle kysyntävetoista kasvutarinaa.
- Palvelutarjoajien täytyisi synnyttää kysyntä osaamisvajeista että vastahakoisesta asenteesta huolimatta.
  - Yksittäisen toimijan investointiriski muodostuu helposti epäterveeksi, jonka takia alueella tarvitaan ekosysteimiratkaisuja sekä kohderyhmän ymmärtämiseen että palvelemiseen.

Yo-sairaaloiden näkemykset hankinnoista

- [Hankintajohtajien teettämä selvitys 2018](#)

Yo-sairaaloiden hankintajohdon ajatuksia markkinasta: viiden malli

- Erva-alueiden hankintajohdon selvitys 2018
  - Selvityksessä esitetään viiden yliopistosairaalan ympärille rakentuvaa hoitotarvikehankintojen ja -logistiikan mallia, jota sairaaloiden lisäksi myös tulevat maakunnat pystyvät hyödyntämään.
- Viiden mallissa yliopistosairaaloiden materiaalitoiminnot hoitavat tarvikkeiden kilpailutukset, keskitetyn varastoinnin ja kuljetukset maakuntien terminaalien kautta käyttäjille. Varastointi keskusvarastossa vähentää hallinnoitavien varastojen määrää ja lisää koko ketjun huoltovarmuutta.
- Selvityksen mukaan voidaan hoitotarvikkeiden hankintahinnoissa saada jopa 10 prosentin eli noin 76 miljoonan euron vuotuinen kustannushyöty verrattaessa maakuntakohtaiseen toimintaan.
- Huolimatta mallin aiheuttamasta kuljetuskustannusten lievästä noususta, päästään kilpailutusten lukumäärän vähentymisen ja varastointikulujen pienentymisen myötä yli 5 miljoonan euron säästöihin.
- Maakunnat saavat käyttöönsä hankinnan, varastoinnin ja logistiikan kokonaisratkaisut huomattavasti maakuntakohtaisesti rakennettuja vastaavia palveluja edullisemmin.

Sääntely, valvonta ja kyberturva

- Muutamia poimintoja keskeisistä uudistuksista

Terveysteknologian valvonta ja uusi regulaatio

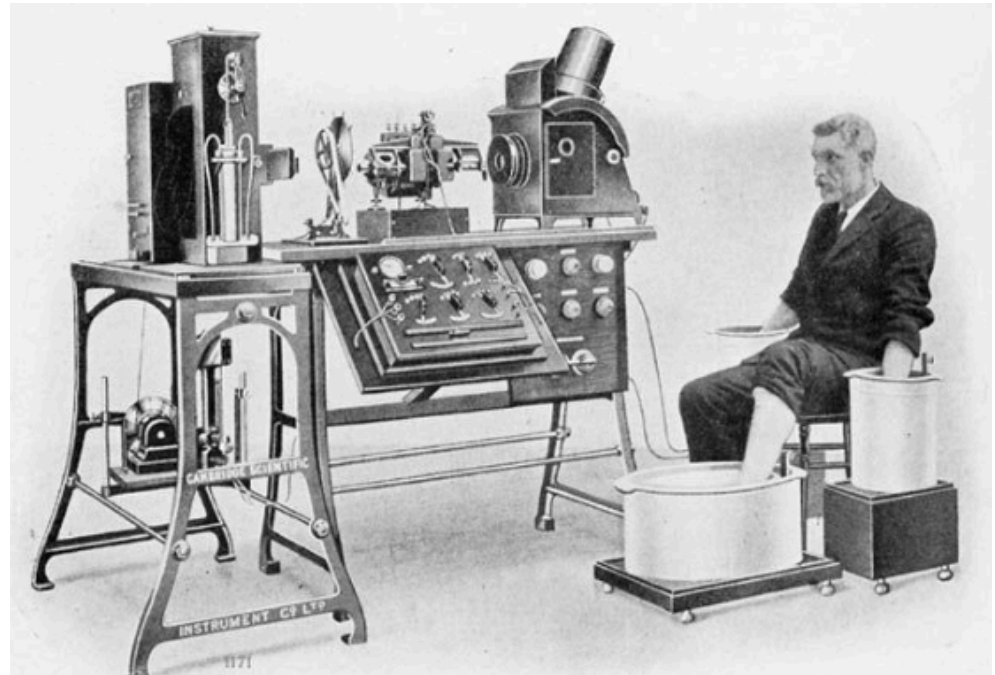

- HE eräiden terveysteknologiaan liittyvien tehtävien siirtämisestä Valvirasta Fimeaan annettiin kesällä > salli maksujen keräämisen yrityksiltä (vrt. Lääketeollisuus), parempi resursointi kuitenkin tarpeen
  - Laki Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annetun lain 28:n muuttamisesta
  - Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain muuttamisesta
  - Laki vaarallisten aineiden käytönrajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain muuttamisesta
  - Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain muuttamisesta
  - Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain muuttamisesta
  - Laki biopankkilain muuttamisesta
  - Laki veripalvelulain muuttamisesta
  - Laki geenitekniikkalain muuttamisesta
- Euroopan neuvoston 2017 antamien MD- ja IVD –asetusten siirtymäajat päätymässä
  - Vaatimukset kaikille tahoille lisääntyvät > tavoitteena parantaa potilasturvallisuutta ja PK-yritysten toimintaedellytyksiä
  - Ilmoitettujen laitosten tilanne haastava > Brexit?
  - Kansallinen lainsäädäntöuudistus (TLT –laki) käynnistymässä
- Muut lainsäädäntöhankkeet

Kyberturvan vaatimukset lisääntyvät

- The International Medical Device Regulators Forum (IMDRF) Medical Device Cybersecurity Working Group is developing new guidance for global regulators
  - Co-Chairs are Suzanne Schwartz (U.S. FDA) and Marc Lamoureux (Health Canada)
  - Near-term goal is provide a draft document for consideration at the September 2019 IMDRF Management Committee (MC) Meeting
  - <http://www.imdrf.org>
- BSI Guidance on Network Connected MD.
  - [https://www.bsigroup.com/LocalFiles/EN-AU/ISO%2013485%20Medical%20Devices/Whitepapers/White Paper Cybersecurity of medical devices.pdf](https://www.bsigroup.com/LocalFiles/EN-AU/ISO%2013485%20Medical%20Devices/Whitepapers/White%20Paper%20Cybersecurity%20of%20medical%20devices.pdf)
- ANSM Guidelines on Cybersecurity of Medical Devices integrating software during their life cycle.
- **EU Cybersecurity Guidance > TULOSSA**
- **Kansalliset linjat / Trafi ja yhteys hankintoihin**

Kuva: <https://fi.pinterest.com/pin/457185799655091194/>

Yhteenveto

- Ennustamisen vaikeudesta huolimatta

Todennäköistä on, että...

- Soteuudistus toteutuessaan tarkoittaisi, että...
  - Vahva julkinen järjestäjä ja tuottaja
  - Täydentävät ostot (erityisesti palveluseteli) yksityisiltä/järjestöiltä
  - Perusterveydenhuollon rooli kasvaa (integraatio)
  - Ikäihmisten hoitajamitoitus toteutetaan ympärivuorokautisessa hoidossa
- Ympäristö- ja sosiaalisen vastuun osalta vaatimukset kiristyvät ml. hankinnat
  - Laatu ja laaturekisterit vs. henkilöstötarve terveydenhuollossa iso haaste (lääkärit 1000-1600, hoitajat xx hlöä)
- Julkiset hankinnat keskittynevät
  - Kunnat > maakunnat 18 /ervat 5
- Yksityisen terveydenhuollon rooli kasvanee > kuluttajien omat ostot, ulkoistukset
- Terveysteknologian valvonta siirtyy Valvirasta Fimeaan 2019
  - Maksut yrityksille vastaavasti kuin lääketeollisuudessa
- Terveysteknologiaa /kyberturvallisuutta koskeva lainsäädäntö muuttuu ja sääntely lisääntyy kansainvälisesti ja kansallisesti
  - TLT-lakiin tulee vain kosmeettiset muutokset, muut muutokset mm kertakäyttöiset tuotteet
  - Trafi valmistelemassa kansallisia tietoturvastandardeja > suhde EU / globaaliin epäselvä
- Kuluttajamarkkina ja verkkokauppa? Tietojen omistajuuus? Sääntely terveysteknologian kuluttajamarkkinassa? Vastuukysymykset?

Miten markkinoiden muutokseen voi varautua?

Yritystasolla

- Yhteistyön lisääminen eri tahojen kanssa yritystasolla > hiljaisemmat signaalit/ muutokset
  - Lääkärit, hoitajat, lähihoitajat, sosiaalitoimi hankintatoimen rinnalle > koulutus ja osaaminen
  - Yksityisen terveydenhuollon toimijat
- Soten ja sosiaaliturvauudistuksen (kevyt) seuraaminen
  - Päätöksentekovaihe keskeisin
- Kuluttajamarkkina ja verkkokauppa / tiedon omistajuus seurantaan

Yhteistyössä toimialana > Sailab –MedTech Finland ry:n merkitys kasvaa

- Hankintakäytännöt ja kaupan ehdot
- Uuteen sääntelyyn ja valvontaan vaikuttaminen yhteistyön kautta
- Informoivat tilaisuudet ja koulutukset (päätöksenteko, sääntely, muutokset, trendit)
- Tärkeää on, että yritysten edustajat osallistuvat aktiivisesti toimintaan > YHDISTYS on YRITYSTEN asialla ja TAVOITTEET nousevat yrityksistä.

Sailab - MedTech Finland

Terveysteknologia terveemmän elämän palveluksessa

Yli 110 jäsenyritystä, yli 4000 osaajaa, yli 500 000 ratkaisua, yli 1,5 miljardia euroa, vienti yli 2 mrd euroa, kaksi jaostoa ja useita työryhmiä.

Sailab
MedTech Finland

Kiitos.